

DIGITALIZAREA: CONDIȚIE INDISPENSABILĂ A EXISTENȚEI CONTABILITĂȚII ÎN SECOLUL XXI

DIGITALIZATION: AN INDISPENSABLE CONDITION FOR THE EXISTENCE OF ACCOUNTING IN THE 21ST CENTURY

Autor: **DANIELA BANCU**

e-mail: bancu.daniela@ase.md

Conducător științific: **ANATOLIE IACHIMOVSKI**, ORCID: 0000-0002-5393-0100

e-mail: iachimovschi.anatolie.constantin@ase.md

Academia de Studii Economice a Moldovei

Abstract. *The following article highlights the ways in which technology information makes its presence felt in the field of accounting, as it has evolved significantly in recent years. It is important that people, and especially accountants, understand the significance and the need for the digitalization process in an ever-changing world. Namely, this article presents the most popular accounting software programs that are used in the Republic of Moldova. The main research methods include the review of specialized literature, the study of articles on the referenced topic, comparison analysis, and description of procedures.*

Keywords: *accounting, bookkeeping, digitalization, information technology (IT), software, electronic signature, electronic reporting, automatization*

JEL: M41

Introducere

În ultimul timp, tehnologiile informaționale s-au infiltrat profund în majoritatea aspectelor vieții, ce include atât dimensiunile sociale, cât și cele economice. Domeniul contabilității nu a fost scutit de această schimbare. Dimpotrivă, în contextul erei digitale, tehnologiile informaționale au căpătat un loc aparte în contabilitate, poziționându-se ca o condiție de bază a existenței contabilității, fapt ce justifică actualitatea și relevanța temei abordate.

Scopul lucrării este de a familiariza contabilii practicieni cu fenomenul digitalizării profesiei contabile și de a demonstra necesitatea tehnologiilor informaționale pentru ținerea evidenței contabile în mod eficient. Pentru atingerea scopului propus, au fost utilizate următoarele metode de cercetare: metoda analitică de studiere a literaturii de specialitate, examinarea articolelor tematice, interpretarea informațiilor, metoda comparației și metoda sintezei.

La nivel național, subiectul a fost abordat și de către alți cercetători, printre care se numără: Graur A. și Harea R., care au argumentat modul în care digitalizarea transformă și modernizează sistemul fiscal din Republica Moldova [1], Codrean V. și Mihaila S., care au evidențiat aspectele evolutive ale profesiei contabile [2], Bajan M. și Moisei A., care au identificat rolul digitalizării contabilității în contextul crizei pandemice [3], Bajan M. și Lazari L., care au descris influența tehnologiilor informaționale asupra activității contabile [4].

La nivel internațional se disting lucrările următorilor cercetători: Cordos A. și Tiron Tudor A., care au sesizat modul de percepere a tehnologiilor informaționale de către profesioniștii contabili [5]. Dintr-o alta perspectiva Gherman Bursuc M., Melega A. și Grosu V., care au analizat impactul digitalizării contabilității și rolul sistemului informațional contabil [6]. Boghian F. A., Socoliuc M., care au descris modul în care tehnologia a schimbat contabilitatea, menționând principalele programe informatice folosite de către contabilii din România [7], aspect aprofundat mai tarziu si de alte studii [8].

De asemenea, Cosmulese C.G., Socoliuc M.I. aduc in discutie provocările cu care se confrunta auditul intern si ce noi competente implica raportat la dezvoltarea tehnologică [9].

Conținut de bază

De-a lungul timpului, contabilitatea a cunoscut o evoluție continuă, pornind de la primele atestări din perioada Evului Mediu, până la performanțele înregistrate în perioada contemporană, fiind marcată puternic de fenomenul digitalizării.

Deseori, termenii „digitizare”, „digitalizare” sau „transformare digitală” sunt utilizați în mod interschimbabil, ca și cum ar avea aceeași semnificație. În realitate, fiecare termen are o semnificație aparte, iar precizarea corespunzătoare a terminologiei contribuie la facilitarea și eficientizarea comunicării atât în mediul academic, cât și în afara acestuia.

La bază, ca proces fundamental se poziționează digitizarea. Prin digitizare se înțelege procesul de conversie a datelor analogice în format digital. Cu alte cuvinte, digitizarea se referă la crearea unei reprezentări digitale a unui obiect sau atribut fizic (de exemplu, scanarea unui document întocmit pe hârtie și salvarea acestuia ca document digital). Scopul de bază al digitizării este de a face informația accesibilă în format digital, însă pentru procesarea și utilizarea corespunzătoare a informațiilor stocate în calculatoare, este necesar de implementat procesul de digitalizare.

Conform glosarului Gartner, digitalizarea este definită ca fiind „utilizarea tehnologiilor digitale pentru a schimba un model de afaceri și pentru a oferi noi oportunități de generare a veniturilor și de creare a valorii” sau, mai concis, „este procesul de trecere la o afacere digitală” [10]. Respectiv, digitalizarea nu poate avea loc fără digitizare, deoarece prin intermediul digitalizării are loc folosirea informațiilor digitizate și a tehnologiilor digitale cu scopul de a îmbunătăți diverse aspecte din cadrul unei întreprinderi.

Transformarea digitală reprezintă un concept mai amplu de transformare a afacerilor, ce cuprinde atât digitizarea, cât și digitalizarea. Prin transformare digitală se înțelege o schimbare profundă în organizație prin valorificarea oportunităților pe care le oferă tehnologiile digitale. Scopul de bază al transformării digitale este de a integra tehnologiile digitale în cât mai multe arii de activitate ale unei afaceri [11].

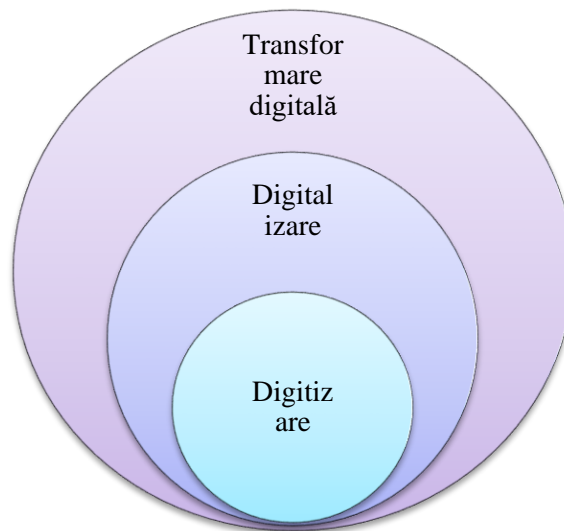
În tabelul 1 sunt sistematizate caracteristicile și diferențele dintre digitizare, digitalizare și transformare digitală după următoarele criterii: punct de focalizare (aspect-cheie), scop, activitate, instrumente utilizate, provocări și exemple.

Tabelul 1. Tabloul diferențelor dintre conceptele: digitizare, digitalizare și transformare digitală

	Digitizare	Digitalizare	Transformare digitală
Punct de focalizare	Conversia datelor	Procesarea informației	Valorificarea cunoștințelor
Scop	Schimbarea datelor analogice în format digital	Automatizarea proceselor și operațiunilor de afaceri existente	Schimbarea culturii companiei, a modului de lucru și de gândire a acesteia
Activitate	Conversia documentelor de pe hârtie, a fotografiilor în format electronic	Crearea proceselor de lucru complet digitale	Crearea unei companii digitale noi sau transformarea unei afaceri digitale
Instrumente	Calculatoare și echipament de conversie sau codificare	Sisteme IT și aplicații pe calculator	Matricea noilor tehnologii digitale
Provocări	Volumul (aspect cantitativ)	Prețul (aspect financiar)	Rezistența la schimbare (factorul uman)
Exemple	Scanarea formularelor de înregistrare completate manual	Proces de înregistrare complet electronic	Tot procesul este electronic, de la înregistrare până la livrarea conținutului

Sursa: elaborat de autor în baza [12]

Relația dintre aceste trei concepte este redată în figura 1. Digitizarea reprezintă primul pas de legătură dintre lumea fizică și mediul electronic, prin conversia datelor analogice în format digital, fiind urmată de procesul de digitalizare care utilizează informația digitizată și tehnologiile informaționale pentru eficientizarea și automatizarea proceselor din cadrul întreprinderii și, în cele din urmă, conceptul de transformare digitală înglobează atât digitizarea, cât și digitalizarea cu scopul de a schimba cultura întreprinderii și de a crea o întreprindere digitală.

Figura 1. Relația dintre digitizare, digitalizare și transformare digitală

Sursa: elaborat de autor

Implementarea procesului de digitalizare în contabilitate poate fi explicată de necesitatea de a spori nivelul de eficiență a departamentelor contabile și pentru a se adapta corespunzător la cerințele mediului actual.

Cea mai evidentă amprență a digitalizării asupra domeniului contabil reprezintă utilizarea pe larg a tehnologiilor informaționale în contabilitate de către profesioniștii contabili. Avantajele utilizării tehnologiilor informaționale în contabilitate se referă la prelucrarea rapidă a volumului mare de date financiar-contabile, reducerea erorilor, asigurarea transparenței, optimizarea costurilor, furnizarea de date financiare și non-financiare pentru fundamentarea deciziilor manageriale etc.

Principalele tehnologii informaționale ce sunt utilizate pentru ținerea evidenței contabile în Republica Moldova sunt următoarele: programul 1C:Contabilitate, Elemento și Universal Accounting.

Programul 1C:Contabilitate este un software creat de specialiștii ruși, care permite ținerea evidenței contabile în mod automatizat și este potrivit atât pentru întreprinderi comerciale, cât și pentru organizații publice. Ținând cont de caracterul multifuncțional și opțiunile de modificare a setărilor, programul de contabilitate 1C este adaptat la legislația actuală din Republica Moldova.

Elemento este un program contabil online, care a fost elaborat de o echipă de profesioniști din cadrul companiei de contabilitate Ducont din Republica Moldova. Acest program îmbină toate elementele necesare pentru funcționarea unui program contabil performant și complet. Scopul de bază al acestui program este de a oferi profesioniștilor și practicienilor contabili posibilitatea de a obține rezultat maxim cu efort minim. Programul Elemento oferă modele de documente necesare (contracte, ordine, scrisori) pentru a asigura productivitate sporită, dispune de un calendar contabil, prin care notifică despre termenele limită de depunere a rapoartelor.

Universal Accounting reprezintă un sistem informațional complex, produs de către compania Unisim-Soft din Republica Moldova, ținându-se cont de cerințele Standardelor Naționale de Contabilitate și prevederile Codului Fiscal al Republicii Moldova. Acest program oferă multe posibilități utilizatorului și folosește baza de date de tip Oracle pentru păstrarea și prelucrarea datelor. Acest sistem informațional permite automatizarea rapidă a evidenței contabile, iar obiectivul principal al sistemului este de a furniza operativ informația necesară pentru luarea deciziilor curente și strategice de către managementul întreprinderii.

În tabelul 2 sunt grupate caracteristicile fiecărui program menționat, în funcție de anumite criterii, fapt ce permite efectuarea unei analize comparative a tehnologiilor informaționale în contabilitate existente pe piața Republicii Moldova.

Tabelul 2. Diferențele dintre principalele programe informatice în contabilitate utilizate în Republica Moldova

	1C:Contabilitate	Elemento	Universal Accounting
Aria de aplicabilitate	întreprinderi mici, mijlocii, dar și holding-uri, corporații	întreprinderi mici și mijlocii	companii mari și mijlocii
Costuri	de la 6000 lei versiunea standard	- Planul „Start” 300 lei/lună - Planul „Professional” de la 600 lei/lună	de la 3000 EUR
Consultanță și actualizări (update)	de la 570 lei/lună	- actualizări automate și gratuite	- suport direct de la producător local

Instruire		- acces nelimitat la suport tehnic prompt (planul „Professional”)	- update-uri efectuate de programatori specializați
	Necesară	Nu este nevoie, deoarece este intuitiv și ghidează pas cu pas	Necesară

Sursa: elaborat de autor

La alegerea programului potrivit se ține cont de toate aspectele menționate, dar mai sunt luate în calcul și condițiile de utilizare, securitatea datelor, gradul de accesibilitate a interfeței etc.

Un alt aspect ce ține de digitalizarea contabilității în Republica Moldova se referă la utilizarea platformelor guvernamentale electronice pentru circulația și semnarea actelor:

- **MSign** – serviciu utilizat pentru aplicarea și verificarea autenticității semnăturii electronice prin utilizarea unui sistem informațional securizat;
- **MPass** – serviciu de autentificare și control al accesului utilizatorilor în sistemele informaționale, inclusiv serviciile electronice;
- **E-Factura** – sistem informațional care asigură circulația electronică a facturilor între furnizori și beneficiari;
- **Ghișeul unic de raportare electronică** – platformă de stat pentru recepționarea electronică a rapoartelor.

În acest sens, conform stipulărilor Legii pentru modificarea unor acte nr. 356 din 29 decembrie 2022 [13], în Codul Fiscal art. 187 alin. (2¹) a fost introdusă cerința conform căreia, de la 1 ianuarie 2023, dările de seamă fiscală se prezintă utilizând, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică de către toți contribuabilii subiecți ai impunerii, cu excepția persoanelor fizice care nu desfășoară activitate de întreprinzător [14].

Raportarea online se efectuează prin parcurgerea următorilor pași:

1. Autentificarea prin MPass în „Cabinetul personal al contribuabilului” pe pagina <https://sfs.md/ro>.
2. Accesarea serviciului „Declarație electronică” din „Cabinetul personal al contribuabilului”.
3. Tastarea butonului „Declarație nouă” pentru crearea unei declarații.
4. Selectarea raportului necesar din lista de formulare disponibilă și completarea acestuia conform instrucțiunilor de completare cu date veridice.
5. Salvarea și verificarea documentului completat.
6. Semnarea electronică a raportului completat prin intermediul serviciului MSign.
7. Expedierea raportului semnat [15].

Pentru a prezenta declarațiile prin metode automatizate de raportare, este necesar de a deține semnătura electronică, care poate fi obținută de la unul dintre prestatorii de servicii de certificare indicați în figura 2. Cadrul normativ de bază pentru utilizarea semnăturilor electronice este asigurat de prevederile Legii privind identificarea electronică și serviciile de încredere nr. 124/2022 [16].

Figura 2. Prestatorii de servicii de certificare în domeniul semnăturii electronice

Sursa: elaborat de autor în baza [17]

În viitor, contabilitatea va fi suspusă și mai profund digitalizării, organizațiile urmând să încorporeze concepte precum metaverse, inteligența artificială, platforme cloud, tehnologii wireless și alte tendințe din domeniul tech pentru a ține pasul cu viteza de schimbare a societății. Totuși, o atenție deosebită va fi acordată aspectelor ce țin de sustenabilitate și limitarea impactului negativ asupra mediului [18, 19]. Un alt subiect ce nu poate fi ignorat se referă la securitatea cibernetică, care devine o prioritate în contextul erei digitale.

Concluzii

Tehnologiile informaționale au devenit o parte integrantă din profesia contabilă. Cu toate că volumul de muncă propriu-zis al contabilului a fost micșorat prin implementarea tehnologiilor informaționale, responsabilitățile și aptitudinile necesare ale unui contabil în secolul XXI au sporit considerabil. În acest context, contabilul a fost obligat să își dezvolte noi abilități de utilizare a softurilor și a serviciilor electronice, iar capacitatea de adaptare și perseverența au devenit caracteristici de bază în determinarea succesului unui contabil.

Pentru a asigura integrarea într-o lume ce se află în continuă schimbare, contabilul contemporan trebuie să renunțe la reticențe și să accepte digitalizarea ca o necesitate competitivă. Totodată, este importantă recunoașterea procesului de digitalizare nu ca un scop în sine, ci ca un instrument ce fortifică rolul contabilului în cadrul întreprinderii.

Referințe bibliografice

1. GRAUR, A., HAREA, R. *Modernizarea sistemelor de impozitare în condițiile actuale: factori și tendințe*. În: International Scientific Conference on Accounting, ISCA 2022: Ed. a 11-a, 1-2 aprilie 2022: Culegere de articole științifice. Chișinău: ASEM, 2022. pp. 44-53. ISBN 978-9975-155-92-2 (PDF). Disponibil: https://caae.ase.md/files/conferinte/isca/ISCA2022_CZU_DOI.pdf
2. CODREAN, V., MIHAILA, S. *Metamorfoza profesiei contabile: aspecte evolutive, pragmatice și perspective de viitor*. În: Conferința științifică internațională studențească, ISSC 2022 „Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători”, Ed. a 6-a, 11-12 martie 2022:

- Culegere de articole științifice. Chișinău: ASEM, 2022. pp. 16-27. ISBN 978-9975-155-87-8 (PDF). Disponibil: https://caae.ase.md/files/conferinte/issc/Culegere_ISSC_2022.pdf
3. BAJAN, M., MOISEI, A. *Provocările generate de criza Covid-19 în cadrul domeniului financiar-contabil*. În: Conferința științifică internațională studentescă, ISSC 2021 „Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători”, Ed. a 5-a, 11-12 martie 2021: Culegere de articole științifice. Chișinău: ASEM, 2021. pp. 114-118. ISBN 978-9975-155-12-0 (PDF). Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_12.03.21_v1.pdf
 4. BAJAN, M., LAZARI, L. *Contabilitatea în era digitală*. În: Conferința științifică internațională „Competitivitate și inovare în economia cunoașterii”, Ed. a 21-a, 27-28 septembrie 2019: Culegere de lucrări științifice. Chișinău: ASEM, 2019. pp. 583-588. ISBN 978-9975-75-968-7. Disponibil: https://old.ase.md/files/publicatii/electronice/conf_09.19_teze_v1.pdf
 5. CORDOS, A., TIRON TUDOR, A. *Incremental redesign of the accounting profession in the context of digitalisation and Industry 4.0*. În: Conferința științifică internațională studentescă, ISSC 2022 „Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători”, Ed. a 6-a, 11-12 martie 2022: Culegere de articole științifice. Chișinău: ASEM, 2022. pp. 97-105. ISBN 978-9975-155-87-8 (PDF). Disponibil: https://caae.ase.md/files/conferinte/issc/Culegere_ISSC_2022.pdf
 6. GHERMAN BURSUC, M., MELEGA, A., GROSU, V. *Contabilitatea în era digitalizării*. În: International Scientific Conference on Accounting, ISCA 2021: Ed. a 10-a, 1-2 aprilie 2021: Culegere de articole științifice. Chișinău: ASEM, 2021. pp. 43-49. ISBN 978-9975-155-25-0 (PDF). Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_aprilie_2021.pdf
 7. BOGHIAN, F. A., SOCOLIUC, M. *Viitorul profesiei contabile în era digitalizării*. În: Conferința științifică internațională studentescă, ISSC 2020 „Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători”, Ed. a 4-a, 12-13 martie 2020: Culegere de articole științifice. Chișinău: ASEM, 2020. pp. 175-184. ISBN 978-9975-75-981-6. Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_12.03.20.pdf
 8. COSMULESE, C.G. & SOCOLIUC, M.I. The Challenges of Internal Audit, Between Technological Development and New Skills, *European Journal of Accounting, Finance & Business*, 2019, 7 (3), DOI: 10.4316/EJAFB.2019.732
 9. COSMULESE, C.G. & SOCOLIUC, M.I. Accountancy Profession in the 21st Century, *Accountancy Profession in the 21st Century*, 2019, 7 (1), DOI: 10.4316/EJAFB.2019.7110
 10. Information Technology Gartner Glossary. Disponibil: <https://www.gartner.com/en/information-technology/glossary/digitalization>
 11. LEIGH MONTON, A. *Difference and Similarities: Digitization, Digitalization, and Digital Transformation*. Disponibil: <https://www.globalsign.com/en-sg/blog/difference-and-similarities-digitization-digitalization-and-digital-transformation>
 12. SAVIĆ, D. *From Digitization, through Digitalization, to Digital Transformation*. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/332111919_From_Digitization_through_Digitalization_to_Digital_Transformation
 13. Legea pentru modificarea unor acte nr. 356/2022. În: *Monitorul Oficial*, nr. 456-459, art. 813 din 30.12.2022. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134829&lang=ro
 14. Codul Fiscal: nr. 1163 din 24.04.1997, cu modificările ulterioare. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132820&lang=ro

15. <https://sfs.md/ro/stiri/darile-de-seama-pentru-perioadele-fiscale-incepand-cu-1-ianuarie-2023-se-vor-prezenta-doar-in-mod-electronic>
16. Legea privind identificarea electronică și serviciile de încredere nr. 124 din 19.05.2022. În: *Monitorul Oficial*, nr. 170-176, art. 317 din 10.06.2022. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131642&lang=ro
17. <https://sfs.md/ro/stiri/in-atenia-contribuabililor-care-au-obligatia-prezentarii-declaratiilor-fiscale>
18. COȘMAN, O. *Gartner: 10 tendințe tehnologice strategice de explorat în 2023: AI, metavers, cloud, pe listă*. Disponibil: <https://start-up.ro/gartner-10-tendinte-tehnologice-strategice-pentru-2023-ai-metavers-cloud/>
19. MIHAILĂ, Svetlana; BĂDICU, Galina; CODREAN, Violeta. Aspecte evolutive privind profesia contabilă în contextul digitalizării: un imperativ al secolului XXI. *Economica*, 2022, 122.4: 44-61.